

BERETNING 2010

KOORDINERING
NY STRATEGI
LICENSER INFRASTRUKTUR
BRUGERFOKUS
VIDENDELING

DEff

Danmarks Elektroniske
Fag- og Forskningsbibliotek

Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek
Beretning 2010

Udgivet i 2011 af
Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek
Styrelsen for Bibliotek og Medier
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Telefon: 33 73 33 73
deff@bibliotekogmedier.dk
www.deff.dk
www.bibliotekogmedier.dk

Grafisk tilrettelæggelse: Stæhr Grafisk
Tryk: C.S. Grafisk
Oplag: 600

Foto: Tobias Toyberg

ISBN: 978-87-92681-20-1
Elektronisk ISBN: 978-87-92681-21-8

Publikationen kan hentes på
www.deff.dk og
www.bibliotekogmedier.dk

INDHOLD

- 5: Forord
- 6: Indledning
- 7: Om DEFFs virke
- 8: Aktiviteter i DEFF 2010
- 10: Strategi og indsats 2011
- 11: Organisering 2011

Programgrupper og Licensgrupper

- 12: Arkitektur og Middleware
- 14: Nye Institutioner
- 16: Informationsforsyning
- 18: Mødet med Brugeren
- 20: Licensgruppen for Uddannelsesbiblioteker
- 22: Licensgruppen for Universiteter og Forskningsbiblioteker

- 24: Knowledge Exchange
- 26: Regnskab
- 28: Organisering
- 30: Programgrupper - medlemmer
- 32: Licensgrupper - medlemmer
- 34: Medarbejdere i DEFF Sekretariatet

FORORD

Mit andet år som formand for DEFFs styregruppe har været om muligt mere udfordrende end det første. I en tid med lav vækst og lavkonjunktur, både i Danmark og globalt, er styregruppens mission om at placere DEFF som en central spiller på vækst- og innovationsdagsordenen på en og samme gang blevet både vanskeligere og mere vigtig. Vanskeligere fordi de offentlige bevillinger er under pres og mere vigtig fordi adgang til viden er vital for innovation.

Arbejdet med en ny strategi for DEFF har fyldt meget i 2010. I den nye strategi sætter vi – ud over et forsat fokus på udvikling af DEFF-bibliotekernes infrastruktur – også nye skibe i søen. Det ene hedder 'Innovation' – det andet 'Erhvervsfremme'. Intentionen med den nye strategi er at udbygge de hidtidige DEFF-ydelser og tilgodese små- og mellemstore virksomheders og offentlige institutioners adgang til viden. Ved at give de nye målgrupper bedre adgang til kvalificeret viden og kompetencer til at navigere i videnjungen kan DEFF-bibliotekerne bidrage til at styrke den danske konkurrencekraft.

Der er afholdt høringer om hovedsigtet i den ny strategi bredt i DEFF-sektoren, og der er gennem-

ført pilotprojekter på innovationsområdet, som har givet væsentlige input til at konkretisere indsatsen. Vi ser frem til at kunne lancere den nye strategi i 2011 og til forhandlingerne om finansiering af de nye indsatsområder.

2010 har også været kendetegnet ved at såvel licens- som programgrupper har ydet en meget stor indsats. Det har ligeledes glædet mig at se, at de nye deltagere i DEFF-samarbejdet, de almene gymnasier, VUC'erne og SoSu'erne har taget vel imod vore ydelser.

Endelig skal det nævnes at Sekretariatet har ydet et væsentligt bidrag til Open Access Udvalgets vigtige arbejde i 2010. Det bliver spændende at følge videnskabsministerens udmelding om en dansk politik for området, når denne lanceres i 2011.

Med venlig hilsen og god læsning.

Mai Buch
Formand, Styregruppen for DEFF

INDLEDNING

Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF) er en tværministeriel samarbejdsorganisation for danske uddannelses-, fag- og forskningsbiblioteker. DEFF er samfinansieret af Kulturministeriet, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling og Undervisningsministeriet. DEFFs overordnede ledelse varetages af Koordinationsudvalget bestående af repræsentanter fra de tre nævnte ministerier. Udvalget har den overordnede

beslutningskompetence for DEFF. Den strategiske retning og tilskud til projekter beslattes af DEFF Styregruppen, der består af repræsentanter udpeget af hvert ejer-ministerium samt en ekstern formand. DEFF Sekretariatet koordinerer det daglige arbejde og betjener både Koordinationsudvalget, Styregruppen og de fire programområder. DEFF Licenser forhandler og administrerer arbejdet omkring de centrale konsortielicenser.

KOORDINATION

OM DEFFs VIRKE

Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF) arbejder for, at forskere, undervisere og studerende på uddannelsesinstitutioner og universiteter har adgang til relevant information gennem brugervenlige systemer og vejledning af høj kvalitet. DEFF bidrager til en optimal udnyttelse af forskningsbaserede informationsressourcer og til samarbejde mellem bibliotekspartnerne, fælles udviklingsprojekter samt etableringen af en teknisk infrastruktur.

DEFF har tre overordnede mål:

- Slutbrugernes udnyttelse af elektroniske ressourcer, både kvalitativt og kvantitativt, skal forbedres
- Samarbejdet mellem uddannelses-, fag- og forskningsbibliotekerne skal styrkes og omfatte nye samarbejdspartnere
- Resultaterne skal dokumenteres, formidles og udbredes til offentligheden.

DEFF-samarbejdet omfatter fælles udvikling i de tilfælde, hvor samarbejde giver større udbytte end summen af lokale initiativer. Dette sikrer en bedre samlet udnyttelse af bibliotekernes ressourcer.

Hvis DEFF lykkes med sin nye strategi, vil målgruppen for DEFF-bibliotekernes services blive udvidet. Der tænkes her på erhvervslivet, særligt små- og mellemstore virksomheder (SMV'er), samt offentlige institutioner og virksomheder.

INFORMATIONSDGANG

AKTIVITETER I DEFF 2010

DEFF Sekretariatet

DEFF Sekretariatet var i 2010 særligt optaget af to aktiviteter: Styregruppens arbejde med en ny strategi for DEFF samt varetagelsen af Open Access Udvalgets formands- og sekretærfunktion.

Styregruppen har i strategiprocesen hørt og involveret væsentlige interessenter, herunder DEFFs program- og licensgrupper samt Danmarks Forskningsbiblioteksforening (DF). Strategien ventes lanceret i 2011.

DEFF har i 2010 desuden bidraget betydeligt til Open Access Udvalgets arbejde i regi af Forsknings- og Innovationsstyrelsen (FI). Oprindeligt var udvalgets mandat i 2010 at gennemføre implementeringen af EU's Ministerråds konklusioner om videnskabelig information i den digitale tidsalder. Videnskabsministeren ventes at lancere den danske politik på Open Access-området i 2011.

DEFF har tillige arbejdet videre med EU-udbuddet om databrønde for e-artikler og e-bøger. Udbuddet var baseret på en samarbejdsaftale mellem DEFF Sekretariatet og de seks største forskningsbiblioteker, og ved slutningen af 2009 var fem leverandører udvalgt til deltagelse i den konkurrenceprægede dialog. Efter første dialogrunde blev det klart, at der var nye, mere kosteffektive løsninger på markedet, og udbuddet blev stoppet. Denne nye viden gav

anledning til planlægning og etablering af individuelle systemer til integreret søgning på især de store forskningsbiblioteker.

Sekretariatsbetjening af DEFFs programgrupper, hvis mandat i løbet af året blev forlænget til sommeren 2011, har igen været et betydningsfuldt indsatsområde for sekretariatet.

DEFF Licenser

2010 var vanen tro et travlt år for Licenser med en historisk stor omsætning på 147 mio. kr. Den nye mulighed for at forny licenser via web blev positivt modtaget af brugerne, og de nye procedurer har generelt gjort arbejdsgangen omkring tilmelding og fornyelse væsentligt lettere.

DEFF Licenser har også bidraget til og deltaget i arbejdet i Licensgruppen for Uddannelsesbiblioteker (LUB) og Licensgruppen for Universiteter og Forskningsbiblioteker (LUF). Desuden har projekt *Electronic Resource Management System* (ERMS) fyldt meget i DEFF Licensers opgavevaretagelse.

Året var det første med et tilbud om en licenspakke til de almene gymnasier, SoSu'er og VUC'er. Pakken blev godt modtaget, og der ventes yderligere en klar stigning i brugen i 2011. Licenspakken er udvalgt i samarbejde med repræsentanter fra institutionerne og indeholder både danske og udenlandske ressourcer.

HANDLINGER

- Vi udformer i samarbejde med Styregruppen en ny strategi for DEFF
- Vi reorganiserer programgrupperne med henblik på bedre målretning af vore services
- Vi støtter strategiske tiltag inden for Open Access-området
- Vi vil søge midler til et udvidet DEFF med nye målgrupper og flere services
- Vi vil fortsætte DEFFs kerneaktiviteter
- Vi effektiviserer til stadighed licensarbejdet for at give rum til videreudvikling af området til gavn for brugerne
- Vi vil fortsætte det internationale udsyn og engagement, herunder især samarbejdet i Knowledge Exchange
- Vi lancerer en ny hjemmeside for at øge gennemskeligheden i DEFFs organisation og tilgængeligheden til DEFF-services
- Vi vil udvide og udvikle tilbud og services til alle vore brugere, herunder særligt de "nye" i form af almene gymnasier, SoSu'er og VUC'er.

LINKS

DEFF Licenser:

www.deff.dk/licenser/om-licenser

Open Access Udvalget:

www.deff.dk/projekter-og-tilskud/aktuelle-indsatsomraader/open-access/open-access-udvalget

DEFF-statusrapporter:

www.deff.dk/om-deff/publikationer/statusrapporter

Knowledge Exchange's hjemmeside:

www.knowledge-exchange.info

STRATEGI OG INDSATS 2011

DEFF udvikler ny strategi med fokus på innovation, vækst og erhvervsfremme. Grundlaget for strategiarbejdet er, at DEFF gennem 12 år løbende har leveret gode resultater, herunder opbygget en vel-fungerende biblioteksinfrastruktur gennem et tæt samarbejde med uddannelses-, fag- og forskningsbibliotekerne. Herudover blev DEFF i 2009 udvidet til yderligere at omfatte biblioteker på de almene gymnasier, VUC'er og SoSu-skolerne, hvilket har skabt mulighed for kontakt til bibliotekernes digitale tilbud for mere end 65 % af den fremtidige arbejdsstyrke i Danmark.

Initiativet om en ny DEFF-strategi skal også ses i lyset af den globale dagsorden, hvor folkerige nationer som fx Kina og Indien nu kan konkurrere med Danmark på videnintensive områder. Samtidig er vi ramt af en historisk økonomisk lavkonjunktur ikke set magt i mange årtier med såvel lav vækst som produktivitet. Således finder DEFF Styregruppen det helt naturligt at sætte ind med DEFF-

services i forhold til videnafhængige sektorer, som skal bringe Danmark på fode igen.

Arbejdstitlen for den nye strategi er *Biblioteker som katalysator for udviklingen af Danmark som innovativt samfund*. Gennemførelsen af denne strategi forudsætter tilførsel af nye midler til arbejdet i DEFF. Strategien lægger op til, at DEFF-bibliotekerne udvider sin eksisterende målgruppe med både private og offentlige virksomheder og institutioner, samt at de etablerer nye services til bl.a. disse målgrupper. Lykkes det ikke for DEFF at tiltrække nye midler, vil DEFFs kerneaktiviteter under alle omstændigheder fortsætte med udgangspunkt i den kendte bevilling.

Bliver strategien vedtaget og lanceret i 2011, venter der et spændende arbejde forude. DEFF Sekretariatet og DEFF Licenser vil da fortsat skulle servicere programgrupperne, men også en ny målgruppe. Programgrupperne reorganiseres sammen 2011 under nye navne og med ny bemanding.

NY STRATEGI

ORGANISERING 2011

Når Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF) lancerer sin nye strategi i 2011, dannes der som nævnt nye programgrupper med det formål at løfte DEFF til at kunne implementere handlingerne i strategien.

Programgruppernes struktur følger tankegangen i den nye DEFF-strategi og vil dermed primært være organiseret omkring brugergrupperne *forskere* og *elever/studerende*. Derudover nedsættes der en programgruppe, der har specielt fokus på at skabe adgang til viden og udbygningen af en optimal infrastruktur. For at øge fokus på DEFFs nye indsatsområde vedrørende erhvervsfremme og innovation nedsættes en programgruppe, som blandt andet via pilotprojekter skal adressere innovation og samarbejde mellem sektorer uden for uddannelses- og forskningsområdet og DEFF.

Foråret 2011 skal DEFF Styregruppen udpege nye programgruppeformænd. Disse skal herefter danne sine programgrupper i samarbejde med DEFF Sekretariatet.

De eksisterende programgrupper fortsætter indtil den 30. juni 2011, hvorefter de nye programgrupper starter. Licensgrupperne fortsætter som hidtil. DEFF Sekretariatet vil sammen med de nye og de gamle programgrupper sikre, at projekter og andre initiativer overdrages til de nye grupper, så sammenhængen med det eksisterende arbejde fastholdes.

Som noget af det første vil de nye programgrupper skulle formulere en handlingsplan, der afspejler DEFF-strategiens indsatser, og som vil styre gruppernes arbejde.

Nye programgrupper

De nye programgrupper ventes at få følgende navne og indsatsområder:

- Programgruppe A – Adgang til viden via en optimal digital infrastruktur
- Programgruppe B – Kompetencer og tjenester til støtte for undervisning, læring og udvikling
- Programgruppe C - Kompetencer og tjenester til støtte for forskning og udvikling
- Programgruppe D - Kompetencer og tjenester til støtte for innovation og erhvervsfremme.

NYE PROGRAMGRUPPER

PROGRAMGRUPPEN: ARKITEKTUR OG MIDDLEWARE

Programgruppen har gennemført aktiviteter fastlagt i 2009-2010 handlingsplanen. Det drejer sig om etablering af egentlige fælles komponenter og fælles driftsløsninger for bibliotekerne.

Gruppen har bidraget til udformningen af den nye DEFF-strategi. I den forbindelse har det været vigtigt for gruppen at definere en revideret projektporfølje, som fastholdt en kontinuitet i indsatsen, samtidig med at der blev taget hul på elementer, der understøtter den nye strategi.

Færdiggørelse af projekter initieret i 2009

To beslægtede projekter er afsluttede: *Danbib som ægte fælles katalog – implementering* og *Danske Biblioteker i Worldcat – implementering*. Hvad førstnævnte angår, er der ikke opnået resultater som planlagt. Det viser sig, at egentlige omlægninger til større fællesskab stort set altid ender med en beslutning om, at gevinsten er for lille i forhold til indsatsens omfang. Worldcat-projektet må derimod betegnes som en klar succes i form af udnyttelse af Worldcat som kilde til genbrugskatalogisering og udstilling af dansk materiale i Worldcat.

I projektet *Fælles Electronic Resource Management System (ERMS)* var anbefalingen, at der blev iværksat en proces til indkøb af et konsortie ERMS. Aflysningen af det fælles udbud om etablering af en national databrønd ændrede forudsætningerne for denne anbefaling. I stedet gennemføres nu en udvidelse af det centrale licensadministrationssystem hos DEFF Licenser.

Indsatser i 2010

- Afsluttet projekt *Danbib som ægte fælleskatalog – implementering*
- Afsluttet projekt *Danske Biblioteker i Worldcat – implementering*
- Igangsat projekt om *Persistente Identifikatorer*
- Udarbejdelse af handlingsplan for foråret 2011.

Handlingsplanen 2010-2011

I perioden januar til juni 2011 arbejder programgruppen med en ny handlingsplan. Fokus heri er på mobilitet og videopublicering. Som eksempel på en service i tråd med det bredere perspektiv, der anlægges i den nye DEFF-strategi, er der desuden defineret et projekt om etablering af et *Fælles dokumentleveringssystem*.

INFRASTRUKTUR

HANDLINGER

- Vi vil afholde konferencen *Well11*
- Vi vil igangsætte projekt *Dokumentlevering*
- Vi vil igangsætte projekt *Videopublicering*
- Vi vil igangsætte projekter om mobilitet.

LINKS

Om programgruppen:

www.deff.dk/projekter-og-tilskud/aktuelle-indsatsomraader/arkitektur-og-middleware

Programgruppens wiki:

<http://arkitektur.deff.wikispaces.net/programgruppen>

PROGRAMGRUPPEN: NYE INSTITUTIONER

Strategiske udviklingspunkter

Nye Institutioner (NI) har igangsat aktiviteter, der understøtter udviklingen af fælles driftsløsninger, udpeger nye arbejdsrum og undersøger nye roller og krav til biblioteksfunktionen på uddannelserne. Projekterne har hovedsaglig været tværgående samarbejder mellem bibliotek og uddannelse, eventuelt med eksterne interessenter og partnere.

Aktiviteter for brugerne

Der er udgivet en Pixi-bog om programgruppens arbejde. Denne er udsendt til samtlige relevante institutioner og interessenter. Desuden har programgruppen indledt en besøgsrunde til disse for bedre at udveksle erfaringer. Sammen med projektholdere har NI præsenteret resultaterne af deres arbejde og diskuteret nye udviklingsmuligheder.

I efteråret 2010 var NI på studietur til en række udvalgte biblioteker og uddannelsesinstitutioner i USA. Formålet var at opfange nye udviklingsmuligheder og få evalueret den eksisterende viden. Et andet fokus for programgruppen har været infor-

mationskompetence. Programgruppen arrangerede et seminar i 2010 for at skabe en bred perspektivering på undervisningen i informationskompetence. Seminaret satte fokus på de ændringer, der er i vilkårene for arbejdet med information og viden. En række projekter har også domineret NIs dagsorden. Med *Uddannelseskompetencer til det nye årtusinde* leveredes 30 timers netbaseret undervisning målrettet undervisere og bibliotekarer på de videregående uddannelser. Undervisningsforløbet var en del af en e-læringscertificering på diplomniveau og kan indgå i en pædagogisk diplomuddannelse. Undervisningsforløbet ligger frit tilgængeligt på nettet.

Herudover fortsatte projektet om fælles sektorløsning (bibliotekssystem til gymnasier, VUC'er og SoSu'er). Flere gymnasier står over for at skulle skifte bibliotekssystem. Der er udført et udredningsarbejde, som ligger til grund for en kravspecifikation til brug for et EU-udbud. Pga. vidtrækkende juridiske konsekvenser drøftes mulighederne for et alternativt projekt.

HANDLINGER

Det gennemgående tema i programgruppens midlertidige handlingsplan er *Uddannelsesbiblioteket til det 21. århundrede*. Følgende konkrete indsatser vil programgruppen tage initiativ til:

- Vi etablerer et netværk for informationspraksis, der skal formulere en uddannelsespolitisk målsætning og strategi for gymnasieelevers digitale kompetencer
- Vi udvikler Personal Learning Environment (PLE) for uddannelsesinstitutioner i Danmark
- Vi vil udvikle et katalog med beskrivelser af modeller for kompetencer for udvikling af biblioteksfagligheden og for nye samarbejder, koncepter og strukturer
- Vi vil belyse bibliotekarens nye rolle som en indlejret del af uddannelses- og forskningsprocessen (knowledge dating)
- Vi færdigudvikler informationskompetence-værktøjet LibGuide
- Vi afholder en afslutningskonference som dels evaluerer programgruppens indsatser, dels markerer en ny begyndelse til mere videndeling og netværksdannelse.

LINKS

Om programgruppen:

www.deff.dk/projekter-og-tilskud/aktuelle-indsatsomraader/nye-institutioner

Nye Institutioners wiki:

<http://nyeinstitutioner.deff.wikispaces.net>

Nye Institutioners projekter:

<http://nyeinstitutioner.deff.wikispaces.net/projekter>

LibGuide:

www.libguide.dk

Uddannelseskompetencer til det nye årtusinde:

Lek2r: <http://lek2r.wikispaces.com/> (undervisningsmateriale)

Lek2rwiki: <http://lek2rwiki.wikispaces.com/> (kontaktside)

PROGRAMGRUPPEN: INFORMATIONSFORSYNING

Informationsforsyning fokuserer på de digitale bibliotekers indhold og dermed på to vigtige biblioteksopgaver. Dels at stille den globale information til rådighed lokalt (informationsforsyning), dels at opsamle, registrere, organisere, bevare, publicere og formidle den lokalt producerede information globalt (informationsforvaltning). Programgruppen indgår i et udstrakt internationalt samarbejde gennem Knowledge Exchange, Nordforsk og Nordbib.

Informationsforsyning

Her har fokus været på at udvikle statistiske værktøjer til støtte for bibliotekernes licensindkøb, således at de begrænsede økonomiske ressourcer kan opnå optimal brugernytte. En projektgruppe omfattende alle universitetsbiblioteker har opbygget en fælles database over bibliotekernes tidsskrifthold. Database er bl.a. beriget med værdiudsagn som *Journal Impact Factors*, den nationale forskningsindikator's niveaudeling samt oplysninger om forskernes foretrukne tidsskrifter.

Open Access

På det strategiske plan har aktiviteterne rettet sig mod Videnskabsministeriets Open Access Udvalg. Med udvalget fik DEFF og Danmark endelig den officielle forankring af en af de væsentligste udfordringer for forskningskommunikationen fremover. Formanden har deltaget i udvalgsarbejdet, og hele programgruppen har været engageret i høringsprocessen. På det praktiske plan har programgruppen etableret Dansk Open Access Netværk (DOAN).

Forskningsdata

Med forskningdata menes primærdato, de eksperimentelle og statistiske data, der ligger til grund for forskningsresultater og -publikationer, og som globalt er i fokus som den nye store udfordring i forbindelse med den digitale informationsforvaltning. Programgruppen valgte dette som emne for en større studietur til Australien, der globalt er førende på området.

HANDLINGER

- Vi leverer informationsforsyning og bidrager til informationsforvaltning
- Vi prioriterer særligt informationsforsyning, Open Access og forskningsdata
- Under oprettelsen af en statistik-database udvikler vi en web-applikation, hvor der bl.a. kan gennemføres overlapsanalyser med henblik på at identificere manglende tidsskrifter i porteføljen
- Vi støtter Open Access Udvalgets anbefalinger om den 'grønne vej' til Open Access
- Vi afdækker dels universiteterne og forskningsrådenes synspunkter, politikker og ønsker, dels en praktisk lokalisering og dokumentation af datasæt på universiteter.

LINKS

Om programgruppen:

www.deff.dk/projekter-og-tilskud/aktuelle-indsatsomraader/informationsforsyning

Informationsforsynings wiki:

<http://informationsforsyning.deff.wikispaces.net>

Projekt om forskningsdata og Open Access:

<http://forskningsdata.deff.wikispaces.net>

Artikel om forskningsdata i REVY:

<http://rauli.cbs.dk/index.php/revy/article/view/3152/3316>

PROGRAMGRUPPEN: MØDET MED BRUGEREN

Brugerkaravanen

Brugerkaravanen løb af stablen i månederne marts til maj 2010. Projektet havde fokus på det utraditionelle møde med biblioteksbrugerne og introducerede antropologiske metoder til brug for konkrete undersøgelser i bibliotekerne af, hvordan biblioteker kan forbedre deres brugeres liv. Spørgsmålet er ambitiøst og sætter sagen på spidsen, men skærper også opmærksomheden og udfordrer.

116 biblioteksmedarbejdere, repræsenterende alle kategorier af DEFF-biblioteker i Danmark, lod sig udfordre af projektet, som havde til formål at arbejde med biblioteksmedarbejders kompetencer og mindset. Projektet blev udviklet på baggrund af to af programgruppens fire strategiske fokusområder: Viden om og metoder til afdækning af brugeradfærd og behov samt styrket videndeling og udvidet udviklingskultur i DEFF-bibliotekerne.

Projektet blev promoveret gennem DEFF/Knowledge Exchange på JISC Conference 2011 i Liverpool og bliver præsenteret ved et paper på LIBER 2011 i Barcelona. Projektet vandt desuden *The LIBER Award for Library Innovation*.

Projekter

Projekterne *InfoArt* og *hvemved.dk* er udviklet på baggrund af programgruppens to øvrige strategi-

ske fokusområder: Det interaktive webs potentiale i kommunikationen med brugerne samt udvikling af konkrete interaktive webprodukter, som kan understøtte læring og kommunikation med og mellem brugerne.

InfoArt sætter eksperimenterende fokus på repræsentation af bibliotekers virtuelle aktiviteter og services, herunder informationssystemer i det fysiske biblioteksrum. Hvordan kan dette møde med brugeren pirre nysgerrigheden i form af en konkret kunstnerisk installation?

hvemved.dk eksperimenterer med facilitering af læring, hvor kommunikationen ikke er bibliotek til bruger, men bruger til bruger. *hvemved.dk* skal inspirere brugerne til at søge og dele viden samt kommunikere med andre brugere. Især tænkes der på studerende i den faglige opgave- og projektudarbejdelsesproces. Programgruppen har foranlediget udvikling af et inspirationsværktøj, der kæder informationsbehov og sociale medier sammen.

InfoArt, *hvemved.dk* og *Brugerkaravanen* skal i foråret 2011 præsenteres for og diskuteres på forskellige workshops med kolleger i DEFF-bibliotekerne med henblik på at fortsætte eksperimenterne i praksis – i tæt dialog med og forhåbentlig til gavn for biblioteksbrugerne.

HANDLINGER

- Vi fokuserer på afdækning af aktuelle og potentielle biblioteksbrugeres behov og det meningsfulde møde mellem biblioteker og brugere
- Vi fokuserer på brugerne i den brede emnekontekst for biblioteksvirksomhed: Information og videnskabelse, læring og kommunikation
- Vi fokuserer på det brugercentrerede aspekt i bibliotekers relation til de omgivende miljøer
- Vi anerkender betydningen af indgåelse af strategiske alliancer mellem biblioteker og brugere/miljøer
- Vi anerkender det hybride biblioteks betydning og arbejder i spændingsfeltet mellem det virtuelle og det fysiske bibliotek
- Vi vil facilitere en innovationskultur i DEFF-bibliotekerne
- Vi fokuserer på national og international videndeling
- Vi fokuserer på forankring og bæredygtighed af udvikling, hvorfor ovenstående 2010-projektaktivitet skal diskuteres og søges omsat i konkret DEFF-bibliotekspraksis i 2011.

LINKS

Om programgruppen:

www.deff.dk/projekter-og-tilskud/aktuelle-indsatsomraader/moedet-med-brugeren

Mødet med Brugerens wiki:

<http://mmb.deff.wikispaces.net>

Om projektet Brugerkaravanen:

www.brugerkaravanen.dk

LICENSGRUPPEN FOR UDDANNELSESBIBLIOTEKER

Der har været en del ændringer og udvidelser i Licensgruppen for Uddannelsesbiblioteker (LUB), således at alle uddannelsestyper og alle professionshøjskolerne er repræsenteret i gruppen. Kommissoriet er i den anledning blevet revideret, så det passer med såvel partnere som aktiviteter.

Der har været afholdt fire ordinære møder samt en konsortiedag om e-ressourcer og formidling i samarbejde med Licensgruppen for Universiteter og Forskningsbiblioteker (LUF). Et af de ordinære møder var afsat til, i fællesskab med LUF, at arbejde med den nye DEFF-strategi og komme med forslag og kommentarer.

2010 blev året, hvor handlingsplanen og service-deklarationen blev færdiggjort og godkendt, hvor licensdatabasen blev taget i brug til fornyelser, og hvor 'gymnasie licenspakken' fik tilslutning fra mere end 75 almene gymnasier, SoSu'er og VUC'er.

LUB har været repræsenteret i Programgruppen Informationsforsyning samt i projekt *e-bøger* og projektet *Varedeklaration af licensbelagte ressourcer*.

Videndeling

LUBs wiki er ifølge statistikken for 2010 pænt besøgt. Wikiens formål er at videndele om bibliote-

kernes markedsføringstiltag i forhold til elektroniske ressourcer. I 2010 har LUB indhentet information om, hvordan LUB-institutionerne organiserer licensarbejdet, og tanken er, at de forskellige modeller lægges ud på LUB-wikien til inspiration.

LUB er generelt et forum med stor videnuudveksling, idet en del af de repræsenterede uddannelser er nye på e-ressourceområdet. Vi betragter videndelingen og den gensidige inspiration som overordentligt vigtig, idet disse uddannelser i stort omfang er fødekæde til de videregående uddannelser og dermed kommende brugere af forskningsbibliotekerne.

Licensforslag

Diverse licensforslag har været behandlet, og LUB kan med glæde konstatere en udbredelse af licensforslagskemaet, der har kvalificeret arbejdet betragteligt.

Formandsskifte

Året sluttede med et formandsskifte. Heidi Jørgensen (University College Sjælland) afløste Karin Lodberg (VIA University College), der har været formand siden LUBs etablering i 2007.

HANDLINGER

- Vi vil arbejde for licenser til e-bøger i DEFF-regi
- Vi vil arbejde med at udvikle kendskabet til LUBs wiki
- Vi vil fortsat arbejde med at videndele og inspirere på e-ressourceområdet
- Vi vil være med til at forhandle fleksible licenser til institutionerne
- Vi vil arbejde for en central statistiklevering i DEFF-regi.

LINKS

Licensgruppen for Uddannelsesbiblioteker (LUB):

www.deff.dk/licenser/licensgrupper/lub

LUBs wiki:

www.lubwiki.wikispaces.com

Handlingsplanen for DEFF Licenser:

www.deff.dk/licenser/licenser-generelt/handlingsplan

Servicedeklarationen:

www.deff.dk/licenser/licenser-generelt/servicedeklaration

LICENSER

LICENSGRUPPEN FOR UNIVERSITETER OG FORSKNINGSBIBLIOTEKER

2010 har været præget af møder med fokus på licenskrav og *Electronic Resource Management System* (ERMS), handlingsplanen, langtidsbevaring, e-bøger og senere på året den nye DEFF-strategi. I foråret blev DEFF konsortiedagen afholdt med temaoplæg og workshops. I efteråret blev DEFF Online afholdt, hvor emnet var e-bøger.

Ny DEFF-strategi og licenser

Licensgrupperne har været med i arbejdet om den nye DEFF-strategi. LUF og LUB tilsluttede sig i hovedtræk strategioplægget, men pegede på, at der er behov for nye finansieringsformer, hvis nye målgrupper skal inviteres ind. Licensgrupperne ønskede en fortsættelse af deres nuværende struktur – med deltagelse i relevante programgrupper.

ERMS og lettere arbejdsgange

Det har været et stort ønske at undersøge muligheden for et fælles ERMS. Forprojektet i 2009 blev efterfulgt i 2010 af et nyt projekt mellem Statsbiblioteket og DEFF. Formålet er at optimere og synliggøre licenskravene, samt udvikle muligheder for import til lokale ERM systemer.

E-bøger

Der er mange udfordringer med e-bøgerne, oftest pga. de restriktive brugerrettigheder og forskellige prismodeller. Der har været erfaringsudveksling omkring 'best-practice' på bibliotekerne, hvor forskellige forsøg er blevet diskuteret. Der er stadig behov for nye undersøgelser i DEFF-regi.

Langtidsbevaring af licensbelagt materiale

Licensgruppen LUF har i år deltaget i Knowledge Exchange licensgruppen. Her har der været arbejdet intensivt med at afklare handlemuligheder for at langtidssikre adgang til licensbelagt materiale.

Det er blevet evident, at det ikke er en holdbar model alene at sikre sig 'perpetual access' gennem de eksisterende licensaftaler. Risikobilledet er, at konsortierne ikke kan opnå adgang til licensdata, som man én gang har købt adgang til. De øvrige Knowledge Exchange (KE) medlemslande har udarbejdet rapporter, der peger på forskellige former for arkiveringsløsninger som eksempelvis *Portico* eller *Lockss*. Der arbejdes frem mod en dansk rapport.

HANDLINGER

- Vi vil arbejde med udvikling af ERMS i forhold til licenserne
- Vi vil arbejde for flere licenser til e-bøger i DEFF-regi
- Vi vil øge fokus på Open Access i licensforhandlingerne
- Vi vil afdække mulighederne med arkiveringsmulighederne for konsortielicenser
- Vi vil undersøge, hvilke statistikværktøjer der med fordel kan bruges
- Vi vil arbejde for 'Value for Money' – cost-benefit undersøgelse omkring central administration af licenser.

LINKS

Licensgruppen for Universiteter og Forskningsinstitutioner (LUF):

www.deff.dk/licenser/licensgrupper/luf

Handlingsplanen for DEFF Licenser:

www.deff.dk/licenser/licenser-generelt/handlingsplan

Servicedeklarationen:

www.deff.dk/licenser/licenser-generelt/servicedeklaration

Open Access:

www.deff.dk/projekter-og-tilskud/aktuelle-indsatsomraader/open-access

LICENSER

KNOWLEDGE EXCHANGE

Knowledge Exchange (KE) er det internationale videndelingssamarbejde, som DEFF siden 2005 har deltaget aktivt i. KE-initiativets partnere er Joint Information Systems Committee (JISC) i Storbritannien, Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG) i Tyskland og universitetsorganisationen SURFfoundation i Holland. KE Sekretariatet har til huse i DEFF.

Evaluering af samarbejdet

Den nuværende samarbejdsaftale udløber i august 2011 og med henblik på en fornyelse af aftalen, bad KEs styregruppe det britiske konsulentfirma Duke & Jordan om at udarbejde en evaluering af den seneste periode. Evalueringen var færdig i september og var meget positiv. Alle partnere og interessenter ser stor værdi i et fortsat samarbejde.

Strategy Forum

Det femte *Strategy Forum* blev afholdt den 7.-8. oktober 2010 i Bonn. Ét af de vigtigste punkter på mødet var diskussionen af evalueringsrapporten og en fornyelse af samarbejdsaftalen for en ny tre-årig periode gældende fra august 2011 til august 2014. Ledelsen fra samtlige fire partnerorganisationer udtrykte ønske om en fornyelse af aftalen, og

arbejdet med at få udarbejdet en ny kontrakt er nu igangsat. Carlos Morais-Pires fra EU-Kommissionen deltog også i mødet, idet arbejdet med den digitale agenda er højt prioriteret på europæisk plan.

Aktiviteter og arbejdsgrupper

I 2010 har der været følgende arbejdsgrupper nedsat i KE-regi: Interoperability of Digital Repositories, Licensing, Open Access, Primary Research Data og Virtual Research Environments. Af aktiviteter kan fremhæves:

- *Comparative report on legal arrangements for improved access to research data* – rapport om de juridiske forhold i de fire lande under udarbejdelse
- *Submission fee study* – rapport om anvendelse og muligheder
- *Persistent Identifier studies* – status over brugen, krav til en global resolver service og en roadmap for målsætninger og implementering
- *Activities on Usage Statistics* – udarbejdelse af fælles retningslinjer
- *Workshop on Virtual Research Environments – the next steps.*

HANDLINGER

- Vi vil udvikle og styrke samarbejdet med internationale partnere
- Vi vil styrke indsatsen for at åbne adgangen til resultaterne af offentligt finansieret forskning
- Vi vil bidrage til arbejdet med Europas digitale dagsorden.

Links

Joint Informations Systems Committee:
www.jisc.ac.uk

SURFfoundation:
www.surffoundation.nl/en/pages/default.aspx

Deutsche Forschungsgemeinschaft:
www.dfg.de/index.jsp

INTERNATIONAL
VIDENDELING

REGNSKAB

Samlet regnskab 2010	kr.
FL-bevilling	20.500.000
Indtægt for licenskøb	147.751.000
Videreført 2009	1.446.000
Udgifter til licenskøb	147.751.000
Samlet bevilling	21.946.000
Omkostninger programområder	
Arktitektur og Middleware	1.020.000
Informationsforsyning	960.000
Mødet med Brugeren	745.000
Nye Institutioner	1.150.000
Kontrakter	2.064.000
Tilskud til køb af licenser	1.730.000
Strategi	500.000
Uden for programområder	405.000
Omkostninger programområder i alt	8.574.000
Omkostninger drift	
Omkostninger til rejser, konferencer og publikationer	1.150.000
Overhead til Bibliotek og Medier	1.800.000
Sekretariat	5.900.000
Omkostninger drift i alt	8.850.000
Omkostninger i alt	17.424.000
Til videreførsel til 2011	4.522.000

I 2010 var den samlede finanslovsbevilling på kr. 20,5 mio. Cirka halvdelen heraf var tilskudsmidler. Licensvirksomheden er udgiftsneutral, men omsatte for kr. 147.751.000.

Der blev overført kr. 1.446.000, hvilket gav en samlet bevilling på knap kr. 22 mio.

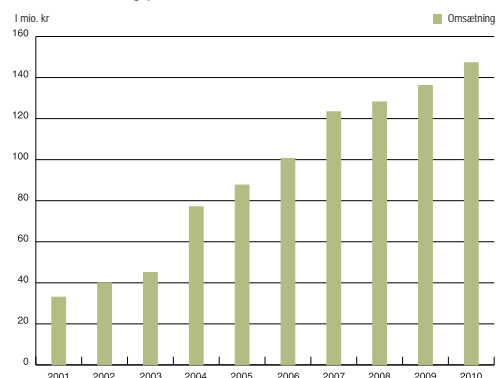
Tilskudsbevillingen er placeret under § 21.31.05 på Finansloven. Disse midler er alle anvendt på projekter eller indsatser, som DEFF Styregruppen har taget stilling til, primært på baggrund af ansøgninger fra programgrupperne.

Under Kontrakter er der primært indeholdt udgifter til driftskontrakter på vegne af bibliotekerne. Det er blandt andet drift af Den Danske Forskningsdatabase. Sekretariatet har for 2011 opsagt flere af de kontrakter, hvor brugen af servicen ikke har været tilstrækkelig. Under Tilskud til Licenskøb er indeholdt det faste tilskud på kr. 800.000 til tilskud af licenskøb til gymnasier samt styregruppebesluttede tilskud til udvalgte licenser.

Udgifter til posten Uden for programområde er primært til DEFFs støtte til WAYF.

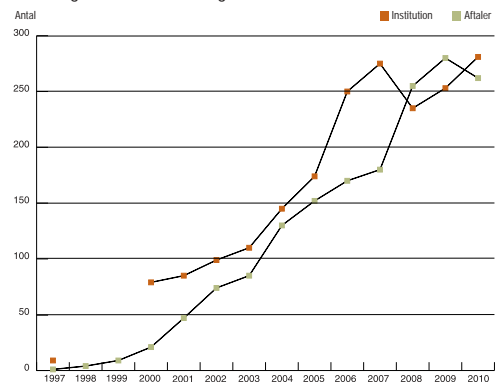
DEFF blev medio 2010 underlagt en dispositionsbegrænsning af Kulturministeriet for resten af 2010. Det betød, at midler, der ikke var afsat til konkrete aktiviteter på dette tidspunkt, ikke kunne disponeres i resten af 2010. Midlerne er tilgængelige igen i 2011 og udgør kr. 4.522.000.

Licensomsætning pr. år i mio. kr.

Figur 1: Figuren viser forsknings- og uddannelsesbibliotekernes voksende indkøb af elektroniske ressourcer gennem DEFF i årene 2001-2010.

Udvikling af antal licenser og institutioner

Figur 2: Figuren illustrerer stigningen i antallet af aftaler og institutioner de seneste år. Nedgangen i kurven 2007-2008 over institutioner skyldes fusionerne på universitets- og professionshøjskoleområdet.

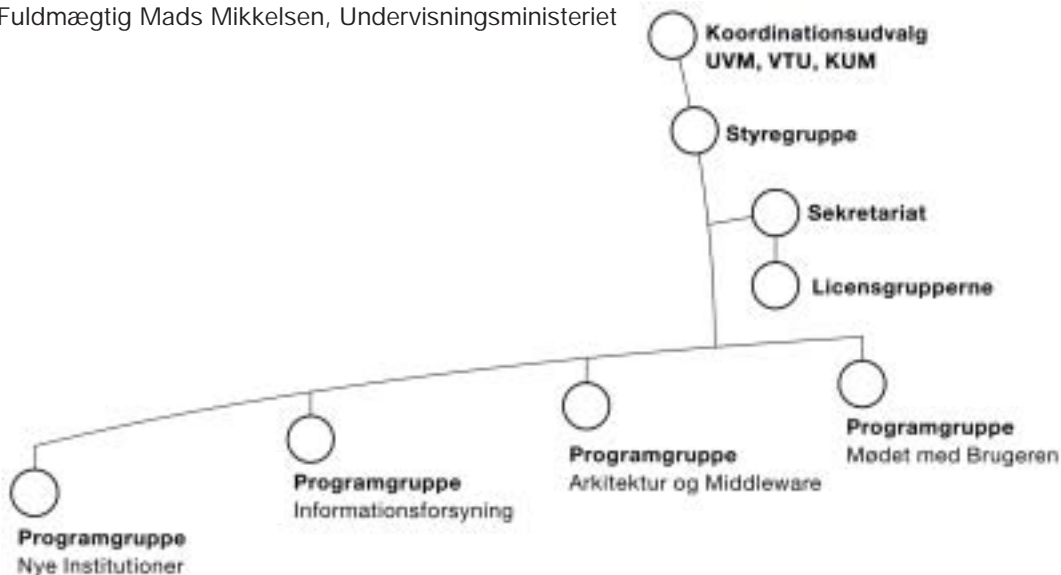
ORGANISERING

Koordinationsudvalget for DEFF

- Afdelingschef Steen Kyed, Kulturministeriet (formand)
- Kontorchef Per Voetmann, Kulturministeriet
- Vicedirektør Hans Müller Pedersen, Forsknings- og Innovationsstyrelsen
- Specialkonsulent Peter Uffe Meier, Forsknings- og Innovationsstyrelsen
- Afdelingschef Per Hansen, Undervisningsministeriet
- Fuldmægtig Mads Mikkelsen, Undervisningsministeriet

DEFF-ansvarlig
Vicedirektør Bo Öhrström
Styrelsen for Bibliotek og Medier

Styregruppen for DEFF

- Adm. direktør Mai Buch, Competencehouse (**formand**) (1)
- Vicedirektør Birte Christensen-Dalsgaard, Det Kongelige Bibliotek (2)
- Direktør Svend Larsen, Statsbiblioteket (3)
- Udviklingsdirektør Annette Winkel Schwarz, DTU ViTiS (4)
- Overbibliotekar Niels-Henrik Gylstorff, Aalborg Universitetsbibliotek (5)
- Dekan Carsten Riis, Aarhus Universitet, Det Teologiske Fakultet (6)
- Lektor Knud Holch Andersen, Thisted Gymnasium (7)
- Rektor Lis Randa, Erhvervsakademi Dania (8)
- Biblioteksleder Peter Rubeck Olesen, University College Nordjylland (9)
- Direktør Jens Thorhauge, Styrelsen for Bibliotek og Medier (10)

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

PROGRAMGRUPPER

Arkitektur og Middleware

Formand:
Arne Sørensen

- Arne Sørensen, Statsbiblioteket (**formand**)
- Christian Tønsberg, Danmarks Tekniske Informationscenter
- Ole Michaelsen, Københavns Tekniske Bibliotek
- Kasper Løvschall, Aalborg Universitetsbibliotek
- Ingelise Stæhr, Syddansk Universitetsbibliotek
- Peder Lærke Nielsen, CBS Bibliotek
- Claus Vesterager Pedersen, Roskilde Universitetsbibliotek
- Christian Vandel, Det Kongelige Bibliotek
- Bo Öhrström, Styrelsen for Bibliotek og Medier
- Jakob Heide Petersen, Styrelsen for Bibliotek og Medier

Informationsforsyning

Formand:
Mogens Sandfær

- Mogens Sandfær, Danmarks Tekniske Informationscenter (**formand**)
- Niels Jørgen Blaabjerg, Aalborg Universitetsbibliotek
- Anna Mette Morthorst, ASB Bibliotek, Aarhus Universitet
- Claus Vesterager Pedersen, Roskilde Universitetsbibliotek
- Ingelise Stæhr, Syddansk Universitetsbibliotek
- Lars Nondal, CBS Bibliotek
- Alfred Heller, Danmarks Tekniske Informationscenter
- Karin Lodberg, VIA University College
- Ellen V. Knudsen, Statsbiblioteket
- Mikael Elbæk, Danmarks Tekniske Informationscenter
- Anders Conrad, Det Kongelige Bibliotek
- Lise Mikkelsen, DEFF Sekretariatet
- Jakob Nedergaard Mortensen, DEFF Sekretariatet

HVEM?

Mødet med Brugeren

Formand:
Karen Harbo

- Karen Harbo, ASB Bibliotek, Aarhus Universitet (**formand**)
- Thomas Vibjerg Hansen, Aalborg Universitetsbibliotek
- Camilla Boelsgaard Lund, CBS Bibliotek
- Gitte Andersen, Danmarks Tekniske Informationscenter
- Birgit Brink Lund, Tietgen Business College
- Gitte Petersen, Det Kongelige Bibliotek
- Tonny Skovgård Jensen, Statsbiblioteket
- Anne Sandfær, DEFF Sekretariatet

Nye Institutioner

Formand:
Mai Aggerbeck

- Mai Aggerbeck, VIA University College, Holstebro (**formand**)
- Gitte Gjøde, Ingeniørhøjskolen, Århus
- Thomas Kjær, University College Nordjylland
- Lars Kofod-Jensen, Professionshøjskolen Metropol
- Lis Faurholt, University College Syddanmark
- Bente Thorup Andersen, University College Nordjylland
- Niels Hasselgaard Jensenius, Det Administrative Bibliotek
- Niels Jørgen Blaabjerg, Aalborg Universitetsbibliotek
- Merethe Bloch Stein, Espergærde Gymnasium & HF
- Susanne Hillersborg, Social- og Sundhedsskolen i Randers
- Susanne Nielsen, Uddannelsescenter Holstebro
- Annette Grube Lorentzen, IBC Kolding
- Ole Wøide, Voksenuddannelsescenter, Nordjylland
- Dorte Birkegaard Thuesen, DEFF Licenser
- Jakob Nedergaard Mortensen, DEFF Sekretariatet

LICENSGRUPPER

Licensgruppen for Uddannelsesbiblioteker (LUB)

Formand:
Karin Lodberg

- Karin Lodberg, VIA University College (**formand**)
- Heidi Jørgensen, University College Sjælland
- Birgitta Vikström, Professionshøjskolen Metropol
- Margit Andresen, University College Capital
- Rie Gøgsig Petersen, University College Syddanmark
- Lisbeth Møller Michelsen, University College Lillebælt
- Kristine Hinrichsen, University College Nordjylland
- Peter Hald, Ingeniørhøjskolen i København
- Connie Kjærgaard, Syddansk Erhvervsskole, Biblioteket Odense
- Margit Erdmann, Vejle Handelsskole
- Peter Ravn, Københavns Erhvervsakademi
- Kirsten Lauritzen, Det Administrative Bibliotek
- Lisbeth Andersen, Hasseri Gymnasium
- Merethe Bloch Stein, Espergærde Gymnasium & HF
- Kathrine Hejlskov, Social- og Sundhedsskolen Nykøbing Falster
- Karin Gottenborg Jensen, Københavns Voksenuddannelsescenter
- Benedicte Kirkegaard (observatør), Gentofte Bibliotekerne
- Birgitte Sass (suppl.), University College Sjælland
- Lone Hansen (suppl.), University College Nordjylland
- Helena Ekelund (suppl.), Handelsskolen København Nord
- Susanne Nielsen (suppl.), Uddannelsescenter Holstebro
- Inger Larsen (suppl.), Frederiksværk Gymnasium
- Lone Foss Brink (suppl.), Nærum Gymnasium
- Dorte Birkegaard Thuesen, DEFF Licenser
- Kirsten Due, DEFF Licenser

HVEM?

Licensgruppen for Universiteter og Forskningsinstitutioner (LUF)

Formand:
Anna Mette
Morthorst

- Anna Mette Morthorst, ASB Bibliotek, Aarhus Universitet (**formand**)
- Anette Schneider, Danmarks Tekniske Informationscenter
- Birgit Břejnebo, CBS Bibliotek
- Inge-Berete Moltke, Det Kongelige Bibliotek/Københavns Universitetsbibliotek
- Jette Fugl, Københavns Universitet, Det Biovidenskabelige Fakultetsbibliotek
- Lene Stampe Mortensen, Roskilde Universitetsbibliotek
- Lone Madsen, Syddansk Universitetsbibliotek
- Lone R. Katberg, Aalborg Universitetsbibliotek
- Marianne Vadgaard Christensen, Statsbiblioteket
- Tanja Maj Jakobsen, Danmarks Tekniske Informationscenter
- Lisbeth Rasmussen, Det Informationsvidenskabelige Akademi, Biblioteket
- Birgitta Vikström, Professionshøjskolen Metropol
- Ilse Schødt, LSF – Danske Regioner
- Kirsten Bisgaard, LSF - Forsvarets Bibliotek, Kuppet
- Hanne Christensen (suppl.), LSF - Danske Regioner
- Lotte Jørgensen, DEFF Licenser
- Kirsten Due, DEFF Licenser

MEDARBEJDERE

DEFF Sekretariatet

Sekretariatschef René Olesen
International konsulent Anne Sandfær
Specialkonsulent Lise Mikkelsen
Konsulent Jakob Nedergaard Mortensen
Konsulent Mikkel Christoffersen
Kontorfuldmægtig Lotte Pantawapirom

DEFF Licenser

Sekretariatschef Kirsten Due
Bibliotekskonsulent Lotte Eivor Jørgensen
Bibliotekskonsulent Dorte Birkegaard Thuesen
Bibliotekskonsulent Susanne Christoffersen
Sekretariatsmedarbejder Kristina Kierkegaard

Kommunikation

Kommunikationschef Anna Christine Rasch

Danmarks Elektroniske Fag- og
Forskningsbibliotek
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Tlf.: 33 73 33 73
Mail: deff@bibliotekogmedier.dk
www.deff.dk

